

Piotr SŁONIMSKI.

***Chromogaster testudo* Lautenborn (*Rotatoria, Ploïma*) na Polesiu.**

***Chromogaster testudo* Lautenborn (*Rotatoria, Ploïma*) aus Polesien.**

W roku 1893 opisał R. Lautenborn w pracy, dotyczącej fauny wrotków (*Rotatoria*) Renu i jego łąch, nowy rodzaj z rzędu *Ploïma* (*Loricata*) z jedynym gatunkiem *Chromogaster testudo*.

W tym samym czasie, a nawet trochę wcześniej (por. H. S. Jennings¹⁾), opisał Bergendal bardzo zbliżonego do wyodrębnionego przez Lautenborn'a przedstawiciela rodzaju *Chromogaster* — nowego wrotka *Anapus ovalis*.

W świetle dalszych poszukiwań oba rodzaje okazały się identycznymi (Cf. Harring, 1913), jednak wyodrębnione przez Bergendal'a i Lautenborn'a gatunki różniły się nieco swymi cechami. Tylko nieliczni autorzy, jak Jennings (1894), Woronkow (1907), sądzili, iż *Chromogaster testudo* Lautenborn stanowi synonim *Anapus ovalis* Bergendal.

Większość badaczy, a między nimi Dieffenbach (1912), Harring (1913), Weber i Montet (1918), uznają natomiast *Chromogaster testudo* Laut.²⁾ za samoistny gatunek.

¹⁾ „It is difficult to tell what this animal should be called, apparently Bergendals name (*Anapus*) was the first published (1892), but almost without description; the first description being published by Lautenborn with the name *Chromogaster testudo* (1893)* (Cf. H. S. Jennings, 1894, Bull. of the Michig. Fish Commission, № 3).

²⁾ Zgodnie z Harring'a (1913) „Synopsis of the Rotifera” nazywam rodzaj ten *Chromogaster*, a nie *Anapus*.

Ciekawego tego wrotka znalazłem w moich materiałach poleskich, zgromadzonych w lipcu i sierpniu 1913 r. Wobec tego, że znaleziona przeze mnie niewielka ilość egzemplarzy *Chromogaster testudo* Laut. nie pozwala mi na bardziej wyczerpującą analizę morfologiczno-systematyczną wspomnianej formy, ograniczam się tymczasem do podania w tej notatce wiadomości o znalezieniu *Chromogaster testudo* Lautenborn w próbkach, pochodzących z następujących miejsc na Polesiu:

Pina (środek rzeki) koło Konczyc	10 VII 1913
„ (zalane brzegi) „	10 VII 1913
„ pod Pińskiem	10 VII 1913
„ koło Potapowicz (zarośla grążeli i grzybieni)	18 VII 1913
„ koło Potapowicz (środek rzeki)	18 VII 1913
„ pod Potapowiczami między trzcinami	18 VII 1913
Kanał Ogińskiego	4 VIII 1913
Jezioro Wyganowskie (Święcickie) (na środku jeziora)	4 VIII 1913
„ „ (miejsca bardziej płytkie)	4 VIII 1913

Pod względem ekologicznym stwierdzone przeze mnie miejsca występowania *Chromogaster testudo* Laut. nie odbiegają od znanych stanowisk tego wrotka w innych krajach (Niemcy — Lautenborn, Dieffenbach etc.). Zarówno jednak Woronkow (1909), jak i ostatnio L. Wiszniewski (1930) nie notują tego gatunku w swych wykazach systematycznych wrotków Polesia. Jest to teren bardzo ciekawy i bogaty pod tym względem.

W moich materiałach, zbieranych w miesiącach letnich (lipiec — sierpień, 1913), udało mi się w próbkach, pochodzących tylko z rzeki Piny, wykryć 98 form wrotków (z tego 72 niewyróżnionych przez mego poprzednika Woronkova). Jest to ilość, dorównująca prawie ogółowi znanych form wrotków ze wszystkich wód płynących w Polsce (Słonimski¹). Opierając się na znanych mi źródłach, dotyczących występowania wrotków w Pol-

¹) Opracowanie części moich materiałów, dotyczących fauny wrotków Polesia, zestawilem w pracy p. t. „Zarys fauny wrotków (*Rotatoria*) rzeki Piny i kanału Ogińskiego na Polesiu”. Z przyczyn w dużej mierze ode mnie niezależnych, praca ta, mimo przedstawienia jej na posiedz. Tow. Nauk. Warsz. w r. 1922, nie ukazała się dotąd w druku.

sce, mogą uważać stwierdzenie występowania *Chromogaster testudo* Lautenborn (1893) na Polesiu za wzbogacenie fauny wrotków krajowych o nowy gatunek.

L I T E R A T U R A ¹⁾.

- Bergendal, O. 1893. Översigt af Kongl. Vetenskaps. Akad. Förhandlingar № 9 (str. 589).
- Dieffenbach, H. 1912. Rotatoria, Fam. *Anapodidae*, w „Die Süßwasserfauna Deutschlands“, Heft 14, str. 235—6.
- Harring, H. K. 1913. Synopsis of the Rotatoria. Bull. Unit. Stat. Nation. Museum (81).
- Jakubski, A. W. 1915. Opis fauny wrotków (*Rotatoria*) powiatu Sokalskiego z uwzględnieniem gromad brzuchorzęsków (*Gastrotricha*) etc. Rozprawy i Wiadomości z Muzeum im. Dzieduszyckich. T. 1. Zesz. 3-4.
- Lucks, R. 1912. Zur Rotatorienfauna Westpreussens. Westpr. Bot.-Zool. Ver. Danzig.
- Jennings, H. S. 1894. Bull. of the Michigan Fish Comm. № 3.
- Lautenborn, R. 1893. Beiträge zur Rotatorienfauna des Rheins und seiner Altwasser. Zool. Jahrb. Abt. f. Syst. Band 7. (por. str. 266, tabl. 11, ryc. 7 i 8).
- Weber, E. 1898. Faune rotatorienne du bassin du Léman. Revue Suisse de Zoologie. T. 5, p. str. 76, tabl. XXIV, ryc. 15—17.
- Weber, E. et Montet, G. 1918. Cat. des Invert. de la Suisse. Fasc. 11 (Rotateurs). Genève.
- Wiszniewski, J. 1930. Przyczynek do znajomości fauny wrotków Polesia. Arch. Hydrobiol. i Rybactwa. T. 5, str. 265—284.
- Woronkow, N. W. 1907. Kołowratki Moskowsk. Gubern. Trudy Hidrobiol. Stancii na Głub. Oz. T. 2.
- 1909. K faunie Rotatoria Minskoj gub. Trudy Stud. Krużka Izsl. Russ. Prir. T. 4 (odbitka).

ZUSAMMENFASSUNG.

Der Verfasser berichtet über den Fund eines für Polen neuen Rädertiers *Chromogaster testudo* Lautenborn (1893) (in vereinzelt Exemplaren) im Flusse Pina, im Ogiński-Kanal, wie auch im Wyganowski-See in Polesien (Juli, August 1913).

¹⁾ Uwzględniam tylko prace, najściślej związane z treścią tej notatki.

